

Mai més!

Butlletí d'informació i comunicació de l'**Amical de Mauthausen**
i altres camps de concentració nazis

Sumari

- 1 Editorial: No a la guerra
- 2 Marta Roig, la nena que plorava en silenci
- 2 Trist silenci
- 2 Col·laboració amb la Universitat de Salzburg
- 2 Viatge a Ravensbrück
- 2 Recordem a...
- 3 Activitats a: Brusel·les, Hellín, Llagostera, El Fossar de la Pedrera, Assemblea...
- 3 Manifestació neonazi a Granada
- 3 Desperfectes al monument de Les Borges Blanques
- 4 Imre Kertész, compromís per la memòria

© Amical de Mauthausen i altres camps de concentració nazis
Aragó, 312, àtic 3 - 08009 Barcelona
Tel. 93 488 10 68 - Fax 93 487 20 26
e-mail: A_MAUTHAUSEN@terra.es

REDACCIÓ: Rosa Toran

EDITA: J.J.Gràfics
Tel. 93 555 43 18 - 08328 Alella

Dipòsit legal: B-14.608-2001

S'autoritza la reproducció de fragments citant la procedència.

NO A LA GUERRA

Reproduïm un extracte de l'escrit realitzat pel president de l'Amical en contra de la guerra:

" ... Precisament nosaltres, aquells que ens va tocar viure aquella nefasta tragèdia (la Guerra Civil i la 2ª Guerra Mundial), som els més indicats per estar en contra de totes les guerres, ja que són la negació dels valors humans.

Enguany, el món es troba davant d'una crisi a la que és difícil donar-li una solució correcta. Més encara! A partir de l'11 S, després de l'enfonsament de les "Torres Bessones", amb el pretext de lluitar contra el terrorisme internacional s'està preparant la 3ª Guerra Mundial. Però els EUA, la potència econòmico-militar més forta del món, s'atorga el dret de dominar-lo, volent per tots els mitjans que Sadam Hussein elimini les armes de destrucció massiva, oblidant que quan Sadam Hussein era el fill predilecte dels EUA, durant la guerra amb l'Iran, va ser armat fins a les dents per ells mateixos.

EUA no té dret a donar lliçons humanitàries. Quan al final de la 2ª Guerra Mundial Japó es retirava de tots els fronts d'Àsia, en el mes d'agost, el president Truman va ordenar llançar dues bombes atòmiques, a Hiroshima i Nagasaki. En la guerra de Corea, el general Ritway va bombardejar les tropes nordcoreanes amb bombes que contenien virus de la pesta i tifus, fet que a França li va valer el sobrenom de General "la Pesta". També hem de recordar l'ús, per part dels EUA, de bombes de fragmentació, napalm i gas desfoliant al Vietnam per derrotar a l'exèrcit del Vietcong.

Nosaltres que hem viscut dues guerres, que hem conegut els camps d'extermini, que hem viscut la degradació de la persona humana, diem:

"No a l'expansionisme de l'imperi nordamericà. ¡NO A LA GUERRA! ¡NO A DONAR SANG PER PETROLI!

El diner que s'usa en armament ha d'invertir-se en sanitat, en ensenyament, en pal·liar la fam i en impulsar el desenvolupament econòmic de tots els països.

L'Amical de Mauthausen s'ha solidaritzat amb la massiva manifestació del passat 15 de febrer i ho seguirà fent amb tots els moviments que sorgeixin en contra de la guerra.

Joan Escuer

COL·LABORACIONS

TRIST SILENCI

A la memòria del meu pare i de tots els qui varen morir en el camp d'extermini de Mauthausen

Voldria jo caminar
per allà on vares passar.
Imaginar el sofriment,
el teu i el de l'altra gent.

Miraria els arbres tots,
que potser ombra us van dar.
I també tots aquells munts
que us devien estranyar.

Menysprearia la gent...
els que creien ser valents.
Feres sens remordiment,
covards certs de sentiments.

Tristament, amb enyorança,
me n'aniria amb recança,
Respectant el trist silenci
de paraules sense veu.

Roser Ferrando

Col·laboració amb la Universitat de Salzburg

L'Amical ha iniciat un projecte de col·laboració amb el Departament de Filologia Romànica d'aquesta universitat austríaca que treballa des de fa més de dos anys en recopilar tota la literatura referida al camp de Mauthausen escrita en llengües romàniques. Aquesta mútua col·laboració significa, pel moment, un intercanvi d'informació bibliogràfica i de publicacions que nodriran els fons de la biblioteca de la nostra associació.

MARTA ROIG, LA NENA QUE PLORAVA EN SILENCI

Vaig néixer en un poblet del Baix Camp, prop de Reus. Vaig ser la petita de cinc germans, els nostres pares tenien pocs recursos econòmics, més o menys com la majoria aleshores. Jo era una nena espavilada i feliç, em sentia estimada per tots i sobretot pel germà gran. Tots els dies baixava a jugar a la plaça i esperava que ell arribés de treballar; venia acompanyat d'algún amic, jugàvem una estona, em pujava a coll i bé i deia 'cap a casa a dinar'! Jo el veia com un ídol.

De cop i volta tot això s'acabà. Esclatà la guerra. El meu germà, junt amb un amic i el meu pare, no sé com ni per què, varen anar cap a França, i al cap d'uns dies el pare tornà a casa tot sol, dient que havia perdut els nois. La desesperació de la mare i de tots fou gran; passaven els dies i res sabíem, fins que la Creu Roja francesa ens va notificar que havia estat en molts camps, un d'ells Mauthausen, i que havia mort a Gusen l'octubre de 1942.

És la trista història d'una dona que encara plora el seu germà. Tant de bo que no passi 'Mai més'.

Amb la transcripció dels records de Marta Roig, sòcia nº 507, volem seguir animant a tots els socis, socies o col·laboradors a transmetre's les seves vivències

Viatge a Ravensbrück

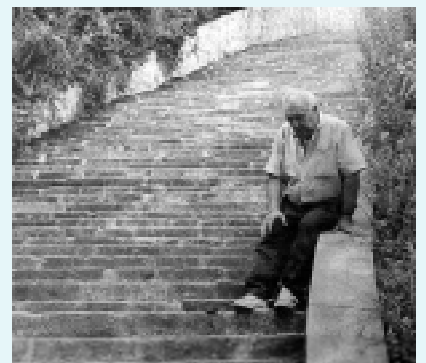
Un grup de 30 persones –representants de l'Amical, estudiants i professors de batxillerat– seran a Ravensbrück del 10 al 14 d'abril, acompanyant la Sra. Neus Català, en els actes commemoratius de l'alliberament del camp. La importància d'aquest viatge rau en el fet que per primera vegada hi haurà una representació oficial d'Espanya en els actes d'aquest camp, a més d'atorgar al viatge un caràcter d'experiència pilot amb alumnes i professors que estan treballant i seguiran treballant en el tema de la deportació de les dones republicanes als camps nazis.

El viatge compta amb el suport del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya i rebrà subvencions del mateix Departament, de la Secretaria de la Joventut, de l'Institut Català de la Dona i dels ajuntaments als quals pertanyen els alumnes que participen en el projecte.

En el proper número informarem del desenvolupament dels actes i dels treballs que s'han dut i es duran a terme.

RECORDEM A:

Galo Ramos Barril, que va morir el 21 de desembre de 2002 a Avilés, als 78 anys. Va arribar a Mauthausen, el 24 d'agost de 1940, als 16 anys, junt al seu germà, un any més gran, i al seu pare, assassinat a Gusen. A partir d'un viatge al camp l'any 2001 va documentar la seva experiència en el llibre "Sobrevivir al inferno".

Maria Cruz Pascual Legua, familiar de deportat i sòcia nº 685, que va morir el 21 de gener de 2003.

ACTIVITATS

Brusel·les

Atenent la petició del Sr. Alex Zurita, familiar de deportat mort a Mauthausen i funcionari de les Nacions Unides, el Sr. Enric Marco va desplaçar-se a Brusel·les per pronunciar conferències a les Escoles Europa I, II i III, amb més de 2.500 alumnes i per intervenir en diverses tertúlies amb diputats del Parlament europeu, entre els quals hi havia els Srs. Obiols, Barón, Colom... El viatge va estimular l'interès pel coneixement del tema per part de professors espanyols i belgues i per iniciar contactes amb diputats europeus.

Hellín

Durant els dies 11 al 15 de febrer l'Amical va participar en els actes d'homenatge als hellinencs morts als camps nazis. En primer lloc va inaugurar-se a la Casa de Cultura l'exposició "Hellinences en los campos de concentración", pel regidor d'Ensenyament, el director del Museu d'Història, el de la Casa de Cultura i la pròpia Amical, acte en el qual el Sr. Enric Marco va realitzar una conferència. L'exposició va ser visitada per 3.700 persones i serà cedida a la nostra associació. Durant la resta de dies el Sr. Enric Marco va intervenir en diversos instituts del propi Hellin i pobles de les rodalies, com Elche de la Sierra, Tobarra... Tots els actes varen adoptar un caràcter fortament emotiu, amb el concert de la cantata de Mauthausen i van tenir un fort impacte amb assistència de persones que es van desplaçar des d'Almansa, Múrcia...

Desperfectes en la placa del monument de Les Borges Blanques

Assabentats d'aquest acte de salvatgisme, l'Amical iniciarà les gestions davant l'Ajuntament per reparar els danys al monument a les víctimes dels camps nazis.

Llagostera

El dia 2 de febrer l'ajuntament d'aquesta població, amb la col·laboració de l'Amical, a través del Sr. Antoni Mascort, va organitzar un seguit d'actes per honorar les víctimes de la Guerra Civil. En primer lloc, després del parlament de l'alcalde, Sr. Lluís Postigo García, i del representant de l'Amical i d'una audició de temes relacionats amb l'exili, va inaugurar-se un monument i es va erigir una placa a un carrer amb el nom Amical de Mauthausen. A la sala de plens de l'Ajuntament es va presentar el núm. 1 de la col·lecció Memòria, records i testimonis, escrit per Pere Parés Capalleras i publicat per l'arxiu municipal i es va fer una manifestació de rebuig de la guerra contra l'Iraq. Tots els actes van comptar amb una nodrida presència de la població de Llagostera.

L'Amical se sent profundament solidària amb totes aquelles iniciatives destinades a fer palesa des dels espais públics la memòria dels republicans i republicanes lluitadors antifeixistes.

Homenatge al Fossar de la Pedrera

El dia 16 de febrer, una representació de l'Amical assistí als actes d'homenatge en memòria dels companys afussellats al Fossar, el 28 de febrer de 1946, i dels dirigents del PSUC afussellats al Camp de la Bota, el 17 de febrer de 1949.

MANIFESTACIÓ NEONAZI A GRANADA

Amb motiu d'aquesta manifestació celebrada el mes de gener d'enguany, Antonio Muñoz Zamora denuncia el fet amb un text del qual n'oferim un fragment:

"...Los Republicanos supervivientes de los Campos nazis, así como todos los demócratas españoles represaliados por el franquismo, seguiremos luchando y desenmascarando lo que fueron las cárceles franquistas. Seguiremos luchando con todas nuestras fuerzas para consolidar las libertades y la Democracia... seguiremos luchando contra el Racismo.

Decimos no a la guerra haciendo honor a los que murieron en la larga noche del fascismo en España y en los campos de exterminio nazis.

Conocemos los horrores del nazismo y del racismo. No permitiremos la apología del nazismo a los que se escudan en la Democracia para destruirla.

La Paz es una necesidad y una obligación dictada en el Juramento que hicimos en los campos de concentración..."

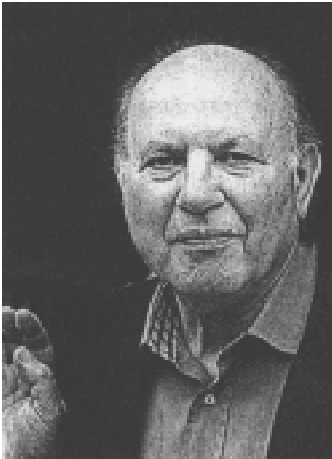
Antonio Muñoz Zamora, socio nº 63.

LECTURES RECOMANADES

En aquest número substituïm la ressenya de llibres per l'article sobre l'obra del darrer premi Nobel de Literatura, Imre Kertész.

IMRE KERTÉSZ, COMPROMÍS PER LA MEMÒRIA

David Serrano Blanquer, director del CILEC (Centre d'Investigació de la Literatura Europea Concentraciònaria)

Imre Kertész (Budapest, 1929) ha estat una de les víctimes del genocidi nazi. El seu cas té un cert paral·lelisme amb el dels represaliats republicans catalans i espanyols supervivents dels camps d'extermini nazis per tal com, un cop alliberat d'Auschwitz, passa a ser un exiliat dintre el seu propi país, Hongria, com ho serà a casa nostra Joaquim Amat-Piniella, autor d'una sola i commovedora novel·la d'anàlisi concentracionària, K.L. Reich (1946). Amat, com Kertész, parteixen de la voluntat compartida d'intentar transmetre i analitzar l'horror de

tal manera que pugui ser comprensible –en mots de Jean Améry– a un lector aliè a l'experiència, per la qual cosa recorren a estratègies fictionals que passen pel fet que el lector descobreixi, mitjançant un progressiu procés d'immersió iniciàtica paral·lel al dels personatges, l'abast d'una tragèdia col·lectiva que s'endugué milions de vides.

Kertész és, també, l'exemple d'intel·lectual compromès al qual l'experiència concentracionària condiciona no només la seva existència, sinó també la seva concepció literària –com succeeix a Primo Levi, Elie Wiesel o el mateix Jorge Semprún–, que se centrarà en l'intent d'anàlisi dels mecanismes de funcionament dels totalitarismes des de gèneres ben diferents, en els quals l'eco de l'extermini és sempre un referent que condiciona el tractament, la temàtica i una determinada concepció moral. La primera de les cinc novel·les publicades fins ara, Sin destino (1975), és, malgrat l'escàs ressò inicial –com en el cas d'Amat–, una de les obres de referència obligada dintre el cànon de la literatura europea concentracionària, entre altres raons perquè intenta apropar-se sense apriorismes al fenomen: l'autor construeix un protagonista que, des de la ingenuïtat d'un nen, se submergeix en el món del gueto primer, i dels camps d'extermini més tard, partint únicament de la seva percepció. No hi ha judicis ni anàlisi, les paraules infantils brollen amb tota la seva candidesa i, alhora, brutalitat despulada de prejudicis, amb la qual cosa el lector, que sofreix el mateix procés iniciàtic de descoberta constant, resta finalment sense alè, sense respostes, però,

alhora, ple d'interrogants que apunten vers una sortida. La novel·la, la traducció castellana de la qual no permet percebre aquest subtil i enginyós joc de registres propis del llenguatge, generà una encesa polèmica entre la crítica jueva, que l'arribà a menystenir perquè entenia que aquell tractament banalitzava la Shoah; sortosament, el temps, l'entusiasta rebuda a Alemanya i Espanya i pel·lícules com La vida es bella han ajudat a desfer aquest malentès.

Cal situar Kertész, partint d'aquesta obra, dintre els autors que han intentat bastir també un discurs sobre el fenomen de l'extermini des d'un punt de vista globalitzador, més enllà de la Shoah, per exemple amb el seu polèmic assaig Un instant de silenci en el paredó (1999) –tant indispensable com el d'Enzo Traverso–, en el qual arriba a plantejar la necessitat de considerar l'Holocaust, exemple de qualsevol altre fenomen totalitari, com un valor cultural, un valor que només en la mesura que és aprehensible i es manté viu en la memòria col·lectiva pot permetre que fenòmens com els soferts no es tornin a produir. L'evidència que la mateixa Europa no ha entès la lliçó d'Auschwitz –en mots de Theodor W. Adorno– el porta a una actitud crítica prou escèptica, com es pot percebre metafòricament en l'esfereïdor monòleg Kaddish por el hijo no nacido (1990), en el qual el narrador-protagonista justifica la impossibilitat de dur cap fill a un món que continua repetint els mateixos errors del passat; una decisió que el que intenta, per tant, és preservar l'Home –aquell home genèric que apareix al final de K.L. Reich– de tota nova possibilitat de sofriment.

Tallar per la línia de punts o fotocopiar i enviar a l'Amical.

BUTLLETA D'AFILIACIÓ A L'AMICAL

Nom (i/o entitat)		Cognoms	
D.N.I.		Data naixement	
Codi postal		Població	
		Tel.	
		Professió	

- Deportat/da
- Familiar
- Col.laborador/a

Quota anual: 18 euros

DADES DOMICILIACIÓ BANCÀRIA

Caixa o Banc		Agència nº		Domicili	
Codi postal		Població		Llibreta / c/c nº	

Signatura:

Sr. Director: Us prego feu efectius els rebuts de l'Amical Mauthausen a càrrec de la meua llibreta o c/c.